

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

VIJEĆE ZA KATEHIZACIJU I NOVU EVANGELIZACIJU

– VIJEĆE ZA KLER – VIJEĆE ZA ŽIVOT I OBITELJ

GOSPODINE, EVO ONAJ KOGA LJUBIŠ, BOLESTAN JE

(IV 11,3)

O PASTORALU BOLESNIKA U ŽUPNOJ ZAJEDNICI
I ZDRAVSTVENOM SUSTAVU

XII. PASTORALNO-KATEHETSKI
KOLOKVIJ ZA SVEĆENIKE
ZAGREB, 3. I 4. OŽUJKA 2026.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

VIJEĆE ZA KATEHIZACIJU I NOVU EVANGELIZACIJU

– VIJEĆE ZA KLER – VIJEĆE ZA ŽIVOT I OBITELJ

**GOSPODINE,
EVO ONAJ KOGA LJUBIŠ,
BOLESTAN JE
(Iv 11,3)**

O PASTORALU BOLESNIKA U ŽUPNOJ ZAJEDNICI
I ZDRAVSTVENOM SUSTAVU

XII. PASTORALNO-KATEHETSKI KOLOKVIJ ZA SVEĆENIKE

ZAGREB, 3. i 4. OŽUJKA 2026.

NADBISKUPIJSKI PASTORALNI INSTITUT
ZAGREB, KAPTOL 29A

Knjižicu pripremili:

Ivica Pažin

Petar-Krešimir Hodžić

Anita Vranić

Grafička priprema:

Siniša Kolar, HILP

Izdavač:

Hrvatska biskupska konferencija

Odgovara: Krunoslav Novak, generalni tajnik

Zagreb, 2026.

Čovjek „bližnji” ne može ravnodušno proći pokraj patnje drugog čovjeka, ne može to u ime osnovne ljudske solidarnosti, još manje u ime ljubavi prema bližnjemu. On se mora „zaustaviti”, „ganuti se”, postupajući baš kao Samarijanac iz evanđeoske prispodobe. Ta prispodoba izriče u sebi *istinu koja je u sebi duboko kršćanska*, ali je također nadasve općeljudska. Ne zovu se bez razloga i u svakidašnjem govoru djelima „milosrdnog Samarijanca” svi pothvati u korist ljudi koji trpe i kojima treba pomoći.

Ta djelatnost kroz stoljeća poprima organizirane ustrojstvene oblike te predstavlja područje rada odgovarajućih zanimanja. Koliko li je „samarijanska” služba liječnika, ili bolničara, ili neka druga služba njima slična! Zbog „evanđeoskog” sadržaja koji je u njima sadržan, skloni smo misliti da je tu više riječ o zvanjima nego jednostavno o zanimanjima.

sv. papa Ivan Pavao II.,
Spasonosno trpljenje, br. 29.

Gospodine, evo onaj koga ljubiš, boleštan je (Iv 11,3)

O pastoralu bolesnika u župnoj zajednici i zdravstvenom sustavu

Zagreb, 3. i 4. ožujka 2026.

Navještaj koji spašava

Danas je, čini se, nemoguće konkretnu Crkvu, župnu zajednicu, definirati rečenicama, koje bi obuhvatile sve ono što ona jest i što bi trebala biti. Razlog tomu sigurno ne leži samo u „performansu“ kulture, koja se prikazuje čas na jedan, a opet u drugom trenutku na drugi način. Župna je zajednica, u svojoj povijesti, uvijek bila znak i plod ekleziologije Crkve, njenih vizija, mentaliteta, doktrine, a onda i načina naviještanja kršćanske vjere. Tako nam nije strana činjenica da je postojala epoha u povijesti, u kojoj se Crkva promišljala kao *Societas perfecta*, kao što su postojala vremena, u kojima su crkvenom zblijom prevladali drugi teološki, a time i pastoralni i evangelizacijski naglasci poput Crkve kao *Sacramentum mundi* ili *Mater et Magistra*. Još nam u ušima odzvanjaju pozivi blagopokojnoga pape Franje koji se nije umarao Crkvu sagledavati kao „poljsku bolnicu“ za ranjene, umorne, otuđene i obespravljenе čitavoga svijeta. Yves Congar je davno inzistirao na tome da se ekleziologiju Crkve ne bi trebalo definirati iz perspektive Crkve kao institucije koliko iz središta zbilje Božjega naroda. Kako god nam se činila ova razmišljanja te koji god je put Crkva izabirala kroz povijest, ipak se danas čini da je jedan od temeljnih naglasaka uvijek žive i postojane Crkve, njezina identiteta i njezina djelovanja, bio i jest put i navještaj Božjega kraljevstva, Riječi

Božje za one koji su bolesni, ranjeni, za one koji se nalaze na putu „ubiranja vlastitih plodova života“, za one koji svoj pogled upućuju prema susretu s uskrslim Kristom, s vječnošću.

Dvanaesti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike ove je godine posvećen upravo analizi, razmišljanjima, vizijama, konkretnim primjerima, ali i krhkostima na koje nailazimo unutar crkvenoga pastoralnog i katehetskog djelovanja s bolesnicima, njihovim obiteljima i zdravstvenim djelatnicima. Povijest Crkve nas uči da je baština takvog načina djelovanja iznimno bogata i različita. Ona je, naime, uvijek u središte stavljala Krista koji ozdravlja i spašava riječju, čime je njegova riječ bila djelo spasenja, a čin ozdravljenja potvrda snage njegove riječi. Crkva je to nastavila činiti svojim navještajem, organizacijom pastoraala bolesnika kroz djelovanje upravo za tu svrhu nastajalih redovničkih zajednica, ustrojem prvih hospicija i bolnica i na mnoge druge načine. Danas ta stvarnost, barem kada je riječ o zdravstvenom sustavu u Republici Hrvatskoj, izgleda drukčije. O zdravstvenim ustanovama brigu vode državni aparati, suvremena tehnologija se razvija, zakonima se određuju prava i obveze bolesnika, pitanje kvalitete praćenja bolesnika često ovisi o financijskim mogućnostima pogođenih, a duboko vjerska pitanja, uloga Crkve u takvom sustavu, nalik je dalekim oazama, do kojih se jedva dođe, a kada ih se i nastani, u njima se boravi većinom kratko, dovoljno tek možda za sakrament pomirenja. Je li to sve? O ulozi čitave župne zajednice u pastoralu bolesnika kao da se ne usudimo razmišljati. O praćenju obitelji i rodbine, koja često sav svoj život preoblikuje u smjeru bolesnika, kao da je odjednom, zajedno s bolesnikom, „odsječena“ od konkretne žive Crkve. Jesu li ramena samo pojedinih bolničkih dušobrižnika i kapelana dovoljna da podnesu svu brigu Crkve za bolesnike i njihove najbliže?

Ovaj je kolokvij, kao i svaki drugi kolokvij, namijenjen prvotno svećenicima. U tom nam je smislu najprije zadaća i ovaj vid pastoraala promatrati kroz prizmu duhovne stvarnosti bolesnika te uporišta, koja mu kao Crkva možemo ponuditi. Stoga je razumljivo da ćemo se ovoj temi posvetiti ponajprije iz teološke perspektive shvaćanja konkretnoga pojma ozdravljenja, ali i eshatološkog pojma spasenja. Možda nam susret s ovom temom ponovno vrati u sjećanje i soterologiju kao

crkvenu teološku disciplinu, koja, i zbog funkcionalnoga pristupa suvremenoj viziji svijeta, pomalo postaje zaboravljena. Pomoć u holističkom pristupu ovoj temi, zahvalno smo zatražili i od vrsnih stručnjaka, liječnika, kliničkih psihologa i psihijatara, ali i u konkretnom pastoralu prisutnih svećenika, redovnika, redovnica i laika, koji će pred nas donijeti lica živih povijesti, čija se konkretna zemaljska povijest života polako bliži svome kraju, ali se sluti ona, koja nam je svima kao kršćanima darovana: Kraljevstvo Božje!

Poput Samarijanca, koji je za pomoć potražio, kako će papa Lav XIV. u aktualnoj Poruci za Svjetski dan bolesnika reći, „gostioničara“, želja nam je da ovaj zajednički susret liječnika tijela i liječnika duše bude putokaz nastojanjima Crkve, koja je pozvana nastaviti Kristov nalog spasenja: „Boluje li tko među vama? Neka dozove straješine Crkve! Oni neka mole nad njim mažući ga uljem u ime Gospodnje pa će molitva vjere spasiti nemoćnika; Gospodin će ga podići, i ako je sagriješio, oprostit će mu se“ (Jak 5, 14-15).

dr. Ivica Pažin
tajnik Vijeća HBK za katehizaciju i novu evangelizaciju

PROGRAM

UTORAK, 3. OŽUJKA 2026.

- 10.00** MOLITVA
POZDRAVNA RIJEČ
mons. Dražen KUTLEŠA, nadbiskup zagrebački
predsjednik Hrvatske biskupske konferencije
UVODNE MISLI U RAD KOLOKVIJA
mons. Milan ZGRABLIĆ, zadarski nadbiskup
predsjednik Vijeća HBK-a za kler
- 10.30 – 11.00** ***Zaraziti se Kristovom riječju.***
O teologiji i pastoralu bolesnika
prof. dr. sc. Ivan BODROŽIĆ, dekan KBF-a u Splitu
- 11.00 – 11.15** Stanka
- 11.15 – 11.45** ***Dušobrižništvo u zdravstvu kao prioritet crkvenoga djelovanja***
dr. sc. Petar BILIĆ, dr. med., specijalist psihijatrije;
dr. sc. Rok ČIVLJAK, dr. med., spec. infektolog
- 11.45 – 12.15** Tematska rasprava
- 12.15 – 12.30** Stanka
- 12.30 – 14.00** ***„Franjin poljubac“.***
Razgovor o pastoralu bolesnika i zdravstvenih djelatnika
Okrugli stol i iskustva dobre prakse
- 14.00 – 16.00** Ručak
- 16.00 – 16.30** ***„Intenzivna. Soba 26.“ Komunikacija s bolesnikom i obitelji kao potvrda njihova dostojanstva***
prof. dr. sc. Marijana BRAŠ, prim. dr. med.
- 16.30 – 17.00** ***Communio sanctorum.***
Pastoral bolesnika u župnoj zajednici
mons. mr. Antun SENTÉ, rektor Nacionalnog svetišta sv. Josipa u Karlovcu
- 17.00 – 17.30** Tematska rasprava
- 17.30 – 17.45** Stanka
- 17.45 – 18.45** ***Predstavljanje djelovanja udruga i zajednica metodom postera***
- 19.00** EUHARISTIJSKO SLAVLJE
Predvodi: mons. Ivica PETANJAK, krčki biskup
predsjednik Odbora HBK-a za pastoral djelatnika u zdravstvu
Glazbena pratnja: Medici Cantores Zagradiensis
- 19.45** Večera

SRIJEDA, 4. OŽUJKA 2026.

- 7.30** EUHARISTIJSKO SLAVLJE
Predvodi:
mons. Vlado RAZUM, zagrebački pomoćni biskup
rektor Nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu
- 9.00** MOLITVA
- 9.15 – 9.45** ***Slavlje sakramenta bolesničkog pomazanja.
Liturgijsko – pastoralni izazovi***
dr. sc. Milan DANČUO, profesor na katedri liturgike KBF-a
u Zagrebu
- 9.45 – 10.00** Tematska rasprava
- 10.00 – 10.30** Stanka
- 10.30 – 12.00** **Dušobrižništvo za broj 112! Iskustva i potrebe
psihološko-duhovnoga praćenja djelatnika
u hitnim operativnim službama**
Okrugli stol s predstavnicima policije,
vatrogasaca i hitne pomoći
- 12.00 – 12.15** Stanka
- 12.15 – 13.30** **Božja Riječ uz bolesnički krevet.
Razgovor s dušobrižnicima u pastoralu zdravstva
o njihovim iskustvima i primjerima dobre prakse**
Panel s dušobrižnicima u pastoralu zdravstva
- 13.30** **Završna rasprava**
SINTEZA KOLOKVIJA I ZAKLJUČNA RIJEČ
mons. Ivo MARTINOVIĆ, požeški biskup
predsjednik Vijeća HBK-a za život i obitelj
- 14.00** Ručak

MOLITVA ČASOVA

SREDNJI ČAS · UTORAK, 3. OŽUJKA 2026.

R. Bože, u pomoć mi priteci.
Ø. Gospodine, pohiti da mi pomogneš.

Slava Ocu i Sinu *
 i Duhu Svetomu.

Kako bijaše na početku †
 tako i sada i vazda *
 i u vijeke vjekova. Amen.

HIMAN:

Iz vjere Božje živimo,
 Potpomognuti ufanjem:
 A sad u žaru ljubavi
 Svi Kristu slavu pjevajmo!

O trećem času Krista su
 Za žrtvu na križ povelili,
 Da s križa Pastir brižljivi
 Sve ovce svoje prikupi.

Od duga sveg Otkupitelj
 Oslobodi nas žrtvom svom:
 Zamolimo ga ponizno,
 Od svijeta nek nas izbavi.

U Duhu sad zazovimo
 Po Kristu Oca svojega!
 O moćna sveta Trojice,
 Pomozi svojim slugama! Amen.

Ps 119 (118), 49-56. VII. (Zajin)

Ant. Ovo su dani obraćenja:
 oslobodimo se grijeha i spasimo duše svoje.

Spomeni se svoje riječi služi svojem *
 kojom si mi dao nadu.

U nevolji sva mi je utjeha *
 što mi život čuva riječ tvoja.

Oholice me napadaju žestoko, *
 ali ja od tvog Zakona ne odstupam.
 Sjećam se, Gospodine, davnih sudova tvojih, *
 i to me tješi.

Bijes me hvata zbog grešnika *
 koji tvoj Zakon napuštaju.
 Tvoje su mi naredbe pjesma *
 u zemlji kojom putujem.

Noću se spominjem, Gospodine,
imena tvojega, *
i tvoj čuvam Zakon.
Evo što je želja moja: *
čuvati tvoje odredbe.

Ps 53 (52). Čovjek bez Boga

Svi su sagriješili i potrebni su slave Božje (Rim 3, 23).

Bezumnik reče u srcu: »Nema Boga!« *
Pokvareni rade gadosti; nitko da čini dobro.
Bog s nebesa gleda na sinove ljudske *
da vidi ima li tko razuman Boga da traži.

No, svi skrenuše zajedno, svi se pokvariše: *
nitko da čini dobro – nikoga nema.
Neće li se urazumiti svi što čine bezakonje, *
koji proždiru narod moj kao da jedu kruh?

Boga oni ne zazivlju: †
od straha će drhtat, *
gdje straha i nema,
jer Bog će rasuti kosti onih
koji tebe opsjedaju, *
bit će posramljeni, jer će ih Bog odbaciti.

O neka dođe sa Siona spas Izraelu! †
Kad Bog promijeni udes naroda svoga, *
klicat će Jakov, radovat se Izrael.

Ps 54 (53), 1-6. 8-9. Zaziv za pomoć

Prorok moli da u Gospodnje ime bude oslobođen od zlobe progonitelja (Kasiodor).

Spasi me, Bože, svojim imenom *
i jakošću svojom izbori mi pravdu!
Poslušaj, Bože, moju molitvu, *
i usliši riječi usta mojih!

Oholice ustadoše na me, †
i moj život traže silnici: *
na Boga se ne osvrću.

Evo, Bog mi pomaže, *
Gospodin krijepi život moj.

Od srca rado ću ti žrtvovati, *
slavit ću ti ime, Gospodine, jer je dobrostivo,
jer ti me izbavi iz svake nevolje, *
i oko moje vidje postidjene moje dušmane.

Ant.

Ovo su dani obraćenja:
oslobodimo se grijeha i spasimo duše svoje.

Kratko čitanje (Jl 2, 17)

Između trijema i žrtvenika neka tuže svećenici, sluge Gospodnje.
Neka mole: Smiluj se, Gospodine, svojem narodu! Ne prepusti
baštine svoje sramoti, poruzi narodâ.

R. Čisto srce stvori mi, Bože.
Ø. I duh postojan obnovi u meni.

Molitva

Gospodine, čuvaj svoju Crkvu trajnom dobrotom.
Bez tebe smrtni čovjek propada:
pomozi da se klonimo pogubnog i tražimo spasenje.
Po Gospodinu.

R. Blagoslivljajmo Gospodina!
Ø. Bogu hvala.

SREDNJI ČAS › SRIJEDA, 4. OŽUJKA 2026.

R. Bože, u pomoć mi priteci.
Ø. Gospodine, pohiti da mi pomogneš.

Slava Ocu i Sinu *
i Duhu Svetomu.

Kako bijaše na početku †
tako i sada i vazda *
i u vijeke vjekova. Amen.

Himan:

Iz vjere Božje živimo,
Potpomognuti ufanjem:
A sad u žaru ljubavi
Svi Kristu slavu pjevajmo!

O trećem času Krista su
Za žrtvu na križ povelj,
Da s križa Pastir brižljivi
Sve ovce svoje prikupi.

Od duga sveg Otkupitelj
Oslobodi nas žrtvom svom:
Zamolimo ga ponizno,
Od svijeta nek nas izbavi.

U Duhu sad zazovimo
Po Kristu Oca svojega!
O moćna sveta Trojice,
Pomozi svojim slugama! Amen.

Ps 119 (118), 57-64. VIII. (Het)

Ant. Ovo su dani obraćenja:
oslobodimo se grijeha i spasimo duše svoje.

Dio je moj, Gospodine – rekoh – *
da tvoje čuvam riječi.
Svim srcem lice tvoje ganuti hoću: *
smiluj mi se po svom obećanju.

Promislio sam putove svoje *
i k tvojem sam svjedočanstvu
upravio noge.

Hitam i ne oklijevam *
da zapovijedi tvoje čuvam.

Opletoše me užeta grešnikâ, *
ali tvoga Zakona ja ne zaboravljam.

U ponoći ustajem da te slavim *
 zbog pravednih tvojih odluka.
 Prijatelj sam svima koji te se boje *
 i koji tvoje čuvaju naredbe.
 Dobrote tvoje, Gospodine, puna je zemlja; *
 nauči me odredbama svojim.

*Ps 55 (54), 2-15. 17-24. Molitva nakon izdajstva prijateljstva
 Isusa spopade užas i tjeskoba (Mk 14, 33).*

I.

Čuj, Bože, molitvu moju, †
 ne krij se molbi mojoj; *
 obazri se na me i usliši me!
 Mučim se u svojoj tjeskobi, †
 zbuni me vika dušmanska *
 i tlačenje grešničko.
 Navališe na me nesrećom, *
 bijesno me progone.
 Srce mi je ustreptalo, *
 i strah me samrtni spopade.
 Užas me i trepet hvata, *
 groza me obuze.
 Zavapih: »O, da su mi krila golubinja, *
 odletio bih da otpočinem!
 Daleko, daleko bih letio, *
 u pustinji se nastanio;
 brzo bih si potražio sklonište *
 od bijesne oluje i vihora.«
 Smeti ih, Gospodine, podvoji im jezike, *
 jer nasilje i svađu vidim u gradu;
 danju i noću zidinama kruže; *
 bezakonja su i nevolje u njemu.
 Usred njega zasjede, *
 s ulica mu tlačenje i podlost ne odlaze.

II.

Da me pogrdio dušmanin, *
 bio bih podnio;
 da se digao na me koji me mrzi, *
 pred njim bih se sakrio.
 Ali ti, ti si to bio, meni jednak, *
 prijatelj moj, moj pouzdanik
 s kojim sam slatko drugovao, *
 i složno hodismo u Domu Božjemu.

A ja ću Boga prizvati, *
 i Gospodin će me spasiti.
 Večerom, jutrom i o podne tužan ću jecati, *
 i on će čuti vapaj moj.
 Dat će mi mira od onih koji me progone: *
 jer mnogi su protiv mene.
 Bog će čuti i njih poniziti, *
 Onaj koji kraljuje odvijeka.

 Jer se ne popravljaju, Boga se ne boje, †
 podižu ruke na prijatelje, *
 savez svoj oskvrnjuju.
 Usta su im glađa od maslaca, *
 a srce ratoborno;
 riječi blaže od ulja, *
 a oni – isukani mačevi.

 Povjeri Gospodinu svu svoju brigu, †
 i on će te pokrijepiti: *
 neće dati da ikada posrne pravednik.

 A njih ti, o Bože, strmoglavi *
 u jamu grobnu!
 Krvoloci i varalice
 ni polovicu danâ neće doživjeti! *
 A ja se u tebe uzdam!

Ant. Ovo su dani obraćenja:
 oslobodimo se grijeha i spasimo duše svoje.

Kratko čitanje (Ez 18, 30b-32)

Obratite se i povratite od svih svojih nedjela, i grijeh vam vaš
 neće biti na propast! Odbacite od sebe sva nedjela koja ste
 činili i načinite sebi novo srce i nov duh! Zašto da umirete, dome
 Izraelov? Ja ne želim smrti nikoga koji umire, govori Gospodin.
 Obratite se, dakle, i živite!

R. Čisto srce stvori mi, Bože.
Ø. I duh postojan obnovi u meni.

Molitva

Gospodine, sačuvaj u svojoj Crkvi spremnost na dobra djela:
 utješi je vremenitom pomoći i privodi k vječnim dobrima. Po
 Gospodinu.

R. Blagoslivljajmo Gospodina!
Ø. Bogu hvala.

PREDAVANJA

Zaraziti se Kristovom riječju. **O teologiji i pastoralu bolesnika**

prof. dr. sc. Ivan BODROŽIĆ

U ovom predavanju se najprije propituju temeljni pojmovi, a napose značenje riječi zaraza, kako u hrvatskom jeziku tako i u drugim jezicima, osobito je znakovit latinski. Zaraza kao takva označava stanje nakon prodiranja patogenih mikroorganizama (bakterija, virusa, parazita) u organizmu domaćina, što često uzrokuje bolest. Može se prenositi izravno ili neizravno, a u širem smislu označava i zagađenje okoliša ili hrane te širenje negativnih pojava poput informatičkih virusa. Latinski pak pojam *contagium* etimološki ostavlja ideju prenošenja bolesti putem kontakta, dodira, pri čemu se podrazumijeva da je riječ o zaraznim bolestima. Stoga, termin podrazumijeva ideju prenošenja bolesti izravnim ili neizravnim kontaktom sa zaraženom osobom ili predmetom. U modernom kontekstu, pojam „zaraza” često se koristi u medicinskom području za označavanje širenja bolesti, ali se može proširiti i na općenitije kontekste, poput zaraze ideja ili ponašanja. No ovdje propitujemo pojam u teološkom kontekstu, to jest u njenom prenesenom značenju s medicinskog polja na teološko.

Nakon pojašnjenja pojmova, govori se najprije o teologiji bolesnika koja se temelji na nauku Isusa Krista i na njegovu odnosu prema bolesnicima. Kao što se među ljudima može širiti zaraza, i to putem kontakta s jednog čovjeka na drugoga, od prvoga Adama do posljednjeg, tako se i liječenje ljudskoga roda širi putem Isusova dodira. Kao utjelovljeni Božji Sin i Božja riječ, on je zarazan svojom riječju, ali i cjelinom svoga utjelovljenja. Utjelovio se da bi mogao biti u tijesnom i cjelovitom dodiru s ljudskom naravi koju je trebalo ozdraviti od zaraze spasenjskim dodirom.

Teologija bolesnika kao skup nauka o bolesti i bolesnicima pronalazi svoje uporište u Isusovu promišljanju o bolesti, dok je pastoral bolesnika milosno djelovanje u korist bolesnika. U konačni moglo bi se reći da je pastoral bolesnika nasljedovanje Isusova stava i djelovanja u korist bolesnika. Što se tiče teologije bolesnika, to jest nauka o bolesti i bolesnicima, Isus je vratio dostojanstvo bolesnicima i kršćane ovlastio da skrbe o njima: bolestan bijah i pohodiste me. Što se tiče pastoral bolesnika, ma kako se moglo činiti da je Isusovo djelovanje za bolesnike bilo uvijek reaktivno – na njihov zahtjev, to jest više pasivno, bez inicijative da im ide ususret, ipak valja imati u vidu da je on došao da ozdravi čovjeka. Zato i pastoral bolesnika mora biti proaktivan. Nadalje, u pastoralu bolesnika treba sudjelovati cijela kršćanska zajednica svojom karizmom, a naravno, oni koji su pozvani djelovati profesionalno (medicinsko osoblje i svećenici), oni imaju zadaću dati svoj poseban doprinos.

Prof. dr. sc. Ivan Bodrožić rođen je u Svibu (Hrvatska) 20. kolovoza 1968. Nakon završetka osnovne škole pohađao je sjemenište Splitske nadbiskupije, gdje je od 1983. do 1987. stekao klasičnu naobrazbu. Filozofsko-teološki studij pohađao je na Teološkom fakultetu u Splitu tijekom akademskih godina 1987./88. i 1989./90. te na Sveučilištu Santa Croce u Rimu, gdje je diplomirao u veljači 1994. Poslijediplomski studij patristike na Patrističkom institutu Augustinianum u Rimu, završio je u lipnju 2000. obranivši doktorsku disertaciju pod naslovom Numerologija u misli svetog Augustina (Numerologia in sant'Agostino). Objavio je brojne knjige i nekoliko desetaka članaka na hrvatskom, talijanskom i engleskom jeziku. Sudjelovao je na brojnim konferencijama u Hrvatskoj i inozemstvu, doprinoseći ne samo teološkim istraživanjima ranog kršćanstva već i vrednovanju kršćanske misli u suvremenom društvu. Trenutačno je redoviti profesor i dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Duhovnik je Hrvatskog katoličkog liječničkog društva.

Dušobrižništvo u zdravstvu kao prioritet crkvenoga djelovanja

dr. sc. Petar BILIĆ, dr. med., spec. psihijatrije
i dr. sc. Rok ČIVLJAK, dr. med., spec. infektolog

Dušobrižništvo u zdravstvu, iz perspektive zdravstvenog djelatnika, naglašava da bolest narušava tjelesno, psihičko i duhovno zdravlje, čineći suočavanje s bolešću i smrću izazovom za bolesnike, članove njihovih obitelji i zdravstvene djelatnike. Liječnici skrbe za tjelesno i psihičko, dok dušobrižnici (ne nužno svećenici, već i laici u izvanrednim okolnostima) rješavaju duhovne potrebe, poboljšavajući ishode zdravstvene skrbi i kvalitetu života bolesnika, osobito u palijativnoj i onkološkoj praksi.

Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, zdravlje je potpuno tjelesno, duševno i društveno blagostanje, ali njihova strategija zanemaruje duhovni aspekt. Dušobrižništvo je dio holističke skrbi za sve – vjernike, nevjernike, manjine i multikulturalno okruženje. U Hrvatskoj je

dušobrižništvo u zdravstvene ustanove, prvenstveno bolnice, uvedeno 1990-ih na temelju ugovora Svete Stolice i Republike Hrvatske, no još uvijek nedostaje standardizirana edukacija i formacija dušobrižnika, a nisu jasno definirane kvalifikacije i kompetencije dušobrižnika te njihovo uključivanje u interdisciplinarne zdravstvene timove. Unaprjeđenje ovih elemenata dušobrižništva omogućilo bi bolju suradnju s medicinskim/psihosocijalnim timovima, znanstveno vrednovanje, standardizaciju postupaka, poštovanje drugih religija, specijalističku izobrazbu, licence i etičke kodekse te kliničke studije za evaluaciju učinaka dušobrižništva na skrb o bolesnicima. U kriznim situacijama (bolest, smrt, pandemija) ljudi traže empatiju i suosjećanje, a to je potrebno i zdravstvenim djelatnicima za koje bi trebalo organizirati sustav pomoći u kriznim situacijama, kao što je „kod lavande“ i timovi lavande.

Zaključno, dušobrižništvo bi trebalo biti sastavni dio multidisciplinarne skrbi za bolesnike, njihove obitelji i zdravstvene djelatnike. Hrvatskoj je potreban formacijski model za profesionalizaciju bolničkih kapelana, ali i dušobrižnika u širem smislu, kako bi odgovorili suvremenim potrebama bolesnika u kliničkom okruženju te se uključili u zdravstvene timove koji bi zadovoljavali sve zdravstvene potrebe bolesnika, kao i duhovne potrebe.

Dr. sc. Petar Bilić, dr. med., spec. psihijatrije, Klinika za psihijatriju Vrapče; Hrvatsko katoličko liječničko društvo (HKLD), podpredsjednik

Rođen u Požegi, a u Zagrebu završio srednju školu i Medicinski fakultet. Nakon fakulteta počinje raditi u Klinici za psihijatriju Vrapče gdje je završio specijalizaciju. Doktorirao na Medicinskom fakultetu u Zagrebu s temom: Povezanosti genetike i rezistentne shizofrenije. Subspecijalizacija iz biologijske psihijatrije. Prvenstveno je kliničar, ima veliko iskustvo s vještačenjima na različitim civilnim sudovima, te je vanjski suradnik ženidbenog suda.

Izv. prof. dr. sc. Rok Čivljak, dr. med., spec. infektolog, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“; Hrvatsko katoličko liječničko društvo (HKLD), predsjednik; Europska federacija katoličkih liječničkih društava (FEAMC), predsjednik

Intenzivna. Soba 26. **– Komunikacija s bolesnikom i obitelji** **kao potvrda njihova dostojanstva**

Prof. dr. sc. Marijana BRAŠ, prim., dr. med.

U suvremenoj medicini i pastoralnoj praksi sve je jasnije da skrb za bolesnika i članove obitelji ne može biti ograničena na liječenje tijela niti na pružanje isključivo tehničke ili sakramentalne potpore. Čovjek koji trpi bolest nalazi se u stanju pojačane ranjivosti, u kojem se tjelesna bol isprepliće s duhovnim, emocionalnim i egzistencijalnim pitanjima. U tom kontekstu, komunikacija postaje prostor susreta u kojem se potvrđuje dostojanstvo osobe i njezina vrijednost pred Bogom i ljudima.

Bolest često dovodi do iskustva gubitka kontrole, autonomije i sigurnosti. Bolesnik se suočava s vlastitom ograničenošću, prolaznošću i smrtnosti. Takvo iskustvo otvara pitanja smisla patnje, odnosa prema

Bogu, osjećaja krivnje, nade u spasenje i straha od napuštenosti. Način na koji zdravstveni djelatnik i duhovnik ulaze u dijalog s bolesnikom i članovima obitelji postaje presudan za to hoće li se on osjećati prihvaćenim ili dodatno osamljenim.

Medicina usmjerena prema osobi (ne personalizirana medicina, jer je ona pojam koji je više povezan sa suvremenim znanstvenim postignućima i biološkim aspektima) naglašava cjelovitost osobe, i duboko je podudarna s kršćanskom antropologijom. Čovjek nije reducirana na svoje tijelo niti na svoju bolest, nego je jedinstvo tijela, duše i duha, stvoren na sliku Božju. U tom smislu, komunikacija koja poštuje subjektivnost bolesnika predstavlja oblik praktične teologije, jer u njoj postaje vidljivo poštovanje prema Božjem stvorenju. Središnje mjesto takvog odnosa zauzima slušanje. Slušanje je oblik sudionitva u tuđoj patnji. Ono podrazumijeva spremnost da se ostane uz osobu bez potrebe za brzim objašnjenjima ili teološkim racionalizacijama. Time se slijedi Kristov primjer blizine prema bolesnima, grešnima i odbačenima. Slušanje tako postaje prostor u kojem se bolesnik može osjetiti viđenim i prepoznatim. Ranjivost koja prati bolest često razotkriva duboke unutarnje sukobe i duhovne krize. Pojavljuju se pitanja oprosta, pomirenja, smisla trpljenja i odnosa prema vlastitoj savjesti. Pastoralna i medicinska prisutnost koja te dimenzije prima s poštovanjem omogućuje proces unutarnjeg ozdravljenja, koji nerijetko pretihodi ili nadilazi tjelesno poboljšanje.

Obitelj ima važnu ulogu u tom procesu. Ona je primarni prostor ljubavi, ali i mjesto napetosti, strahova i neizrečenih konflikata. Etika komunikacije zahtijeva da se obitelj uključi u proces skrbi na način koji poštuje autonomiju bolesnika i emocionalnu dinamiku odnosa. Time se potvrđuje da dostojanstvo osobe nije izolirana vrijednost, nego se ostvaruje u zajedništvu.

Duhovna dimenzija komunikacije očituje se u svijesti da se svaki susret s bolesnikom odvija pred licem Boga. U kršćanskoj perspektivi, patnja ne gubi smisao, nego postaje prostor mogućeg rasta, povjerenja i predanja. Komunikacija prožeta suosjećanjem, strpljenjem i poniznošću postaje sredstvo kroz koje se prenosi nada i iskustvo Božje blizine.

Zaključno, komunikacija u zdravstvu predstavlja temeljni oblik služenja ljudskom dostojanstvu. Ona nije samo profesionalna vještina, nego duhovni čin odgovornosti i ljubavi. U tom susretu riječ postaje nositelj utjehe, šutnja prostor Božje prisutnosti, a blizina znak da čovjek u svojoj patnji nije napušten. Takav pristup omogućuje da liječenje i pastoralna skrb postanu istinsko svjedočanstvo kršćanske nade. Autorica će u svom izlaganju predstaviti svoja dosadašnja klinička iskustva vezana uz ovu temu, ali i konkretne aktivnosti vezane uz promjenu kurikuluma na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, kao i na međunarodnoj razini u sklopu svoga djelovanja u Međunarodnom koledžu medicine usmjerene prema osobi.

Prof. dr. sc. Marijana Braš, prim. dr. med je specijalist psihijatrije i subspecijalist psihoterapije. Redoviti je profesor na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Voditeljica je Katedre (Vijeća predmeta) Palijativna medicina i predstojnica Centra za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Završila je poslijediplomski studij iz psihoterapije na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i poslijediplomski studij iz biomedicine na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Ima obranjene magistarske radove iz psihoterapije i biomedicine, te status doktora znanosti iz biomedicine. Posebno područje njezinog kliničkog interesa je PTSP, psihosomatska medicina i palijativna medicina te osobito medicina usmjerena prema osobi. Bila je predsjednica Hrvatskog društva za palijativnu medicinu (2009. – 2013.). Između ostaloga je pokrenula i vodi predmet Komunikacija u medicini (na 4. i 5. godini studija), koordinira predmet Temelji liječničkog umijeća-komunikacijski dio od 1. – 6. godine studija (hrvatski i engleski program), osnivač je i voditelj predmeta Palijativna medicina (6. godina studija), a sudjeluje i u nastavu iz niza drugih predmeta. Članica je brojnih nacionalnih i međunarodnih udruženja (npr. Ametičko društvo za bol, Europsko udruženje za komunikaciju u medicini, Američka akademija za komunikaciju u medicini i zdravstvu, Hrvatski liječnički zbor, Hrvatsko psihijatrijsko društvo, Hrvatsko društvo za palijativnu medicinu i dr.). Autorica je oko 100 znanstvenih i stručnih radova, urednica 10 knjiga i autor više od 40 poglavlja u drugim knjigama. Član je Upravnog odbora Međunarodnog udruženja medicine usmjerene prema osobi te predavač na nekoliko europskih škola iz područja boli i palijativne medicine. Sudjeluje trenutno u nekoliko nacionalnih i međunarodnih znanstvenih projekata. Predsjednica je Europskog instituta za medicinu usmjerenu prema osobi.

Communio sanctorum. Pastoral bolesnika u župnoj zajednici

mons. mr. Antun SENTE

Dolaskom u Karlovac 1955. godine, u župu BD Marije Snježne, tada mladi svećenik vlč. Marijan Radanović nije imao ni prikladan stan. Oko dva mjeseca spavao je na različitim mjestima, a župni ured bila je zapravo njegova torba. Ipak, jedna od važnih pastoralnih aktivnosti bila mu je briga za stare i bolesne župljane, koje je neumorno posjećivao na poziv župljana, ali i na preporuku nekog bliskog člana obitelji. Upravo takvom marljivom brigom za starije i bolesne vrlo je brzo stekao ugled zauzetog svećenika, nakon čega je mogao otvoriti mnoga vrata pa i izgraditi crkvu svetog Josipa, koja je postala Nacionalno svetište, a ovih dana i papinska manja bazilika svetog Josipa.

Ohrabren jednim takvim svetim primjerom, nastojim i u današnje vrijeme, u našim okolnostima, brinuti za bolesnike u župnoj zajednici.

Redoviti pastoral bolesnika odvija se u korizmi i adventu, kada svećenici posjećuju starije i bolesne u njihovom obiteljskom ili specijaliziranom domu, tijekom čega se, osim podjeljivanja sakramenata, ostvaruje i lijep susret svećenika i vjernika.

Pored toga, tijekom cijele godine, na poziv samog bolesnika ili člana obitelji, na sličan način ostvarujemo susrete s bolesnicima u obiteljskom domu ili u bolnici.

Tijekom godine više puta provodimo akciju nazvanu „Mudrost starijih i snaga mladih“, tijekom koje, najčešće subotnjeg prijepodneva, starije i bolesne osobe u župnoj dvorani Pastoralnog centra mogu obaviti osnovni pregled svog trenutačnog zdravstvenog stanja, ali i stanja duše te radosti života. Naime, nekoliko medicinskih sestara izmjeri tlak i razinu šećera u krvi, nekoliko liječnika obavi razgovor i da korisne upute za daljnje eventualne preglede u specijaliziranim institucijama, nekoliko svećenika je u istoj dvorani na raspolaganju za svetu ispovijed, a mladi župe poslužuju toplim napitkom te pripreme prigodni program. Susret završava prigodnom liturgijom i podjeljivanjem sakramenta bolesničkog pomazanja.

U župnom listiću, koji izlazi svake nedjelje, postoji rubrika u kojoj župnik sa suradnicima svojim župljanima iznad sedamdeset godina čestita rođendan koji slave u tekućem tjednu. Upozorenja župniku ako je netko slučajno propušten jesu povratna informacija koja potvrđuje da je i taj mali znak pažnje vjernicima velika radost.

Antun Sente rođen je u Sekirišću 4. svibnja 1971. godine, Župa Sveti Križ Začretje. Godine 1996. diplomirao je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Iste je godine po rukama zagrebačkog nadbiskupa kardinala Franje Kuharića u zagrebačkoj katedrali primio svećenički red. Od 1996. do 1999. obnaša službu župnog vikara u Župi svetog Antuna Padovanskog u Sesvetskim Selima te u istom svojstvu od 1999. do 2002. u župi Uzvišenja Svetog Križa u Sisku. Na Papinskom sveučilištu Salezijana u Rimu diplomirao je odgojne znanosti, a 2005. godine postiže titulu magistra znanosti iz pastoralne teologije, iz pastoralna mladih. Po povratku u Hrvatsku imenovan je nadbiskupskim tajnikom, a od 2006. godine bio je povjerenik za pastoral mladih Zagrebačke nadbiskupije. Godine 2007. preuzeo je službu župnika župe Uzvišenja Svetog Križa u Sisku. Nakon osnutka biskupije uz službu katedralnoga župnika, bio je i predstojnik Ureda za odnose s javnošću Sisačke biskupije. Na prijedlog biskupa Košića 12. siječnja 2012. godine papa Benedikt XVI. uvrstio ga je među svoje kapelane.

Od rujna 2012. do 2014. godine obavlja župničku službu u Župi svete Barbare u Gornjem Vrapču u Zagrebu. Godine 2014. postaje rektorom Nacionalnog svetišta svetog Josipa i župnikom Župe Blažene Djevice Marije Snježne na Dubovcu u Karlovcu.

U Nacionalnom svetištu svetog Josipa osnovao je Udrugu „Biskup Martin Borković” u čijem sklopu djeluje Galeriju “Martin Borković”. Uvelike je zaslužan za promicanje štovanja svetog Josipa u hrvatskom narodu u novije vrijeme. U vremenu svjetske pandemije izazvane virusom Covid-19 kroz 18 mjeseci svakog je petka obilazio oboljele na zaraznom odjelu Opće bolnice Karlovac. Kao dekan Karlovačkog dekanata zaslužan je za ustanovljenje službe stalnog bolničkog kapelana u Općoj bolnici Karlovac.

U svojoj svećeničkoj službi profilirao se i kao vrstan radijski i televizijski voditelj emisija katoličkoga sadržaja. Bio je glavni i odgovorni urednik lista katedralne župe u Sisku Križ ljubavi te prvi i glavni urednik Službenog vjesnika Sisačke biskupije. Objavio je knjižicu Putovanje s križem i Putovanje s križem do otvaranja neba te uredio dva izdanja Voxks, vodič za mlade katolike i studente grada Zagreba. Uredio je dvije male monografije: 60 godina Kćeri Božje ljubavi u Karlovcu i 160 godina dubovačkih orgulja. Trenutačno je glavni urednik Glasnika svetog Josipa i časopisa karlovačkog dekanata Župni list te je pripremio zadnja četiri izdanja molitvenika Idimo k Josipu. Godine 2025. objavljena mu je zbirka pjesama „O ljubavi tvojoj, Gospodine, pjevat ću do vijeka Ps 89,2”

Slavlje sakramenta bolesničkog pomazanja.

Liturgijsko-pastoralni izazovi

Dr. sc. Milan DANČUO

Sakrament bolesničkog pomazanja analizira se u ovom predavanju kroz povezanost s ljudskim iskustvom bolesti. Vjerniku koji je pogođen bolešću Crkva od samih početaka omogućuje sakramentalno slavlje kojim se daje evanđeoski smisao patnji i bolesti kao sastavnim dijelovima ljudske egzistencije. Značenje ovog sakramenta značajno je preispitano nakon liturgijske obnove Drugoga vatikanskog koncila, a današnji obredi odraz su obnovljenog teološkog promišljanja u odnosu na protekla stoljeća kada se sakrament promatrao isključivo kao priprema za neposrednu smrt pa je tada i nosio naziv »posljednje pomazanje«. Značenje sakramenta bolesničkog pomazanja u današnjem pastoralnom djelovanju ostaje ponekad

nejasno, a i sami vjernici ne razumiju uvijek njegovo ispravno značenje. Očekivanja sakramenta se svode na duhovno čišćenje, na ozdravljenje od bolesti ili na pripremu bolesnika za konačan susret s Gospodinom. U predavanju se dotiču konkretni liturgijsko-pastoralni izazovi koji često iskrivljuju značenje i poimanje sakramenta. Aktualna pitanja su tko je primatelj sakramenta, odnosno da li je namijenjen bolesniku u smrtnoj opasnosti, teškom bolesniku ili svakom vjerniku koji ga zatraži. Sakrament treba doprinijeti povratku subjektivnog integriteta bolesnika, obnoviti njegovu komunikaciju s drugima te integrirati ograničenost i smrt u vlastito životno iskustvo. Stoga se naglasak stavlja ponajprije na kršćanski smisao ozdravljenja osobe u cijelosti, a svrha mu je obnova i učvršćivanje zajedništva s Bogom i kršćanskom zajednicom.

Dr. sc. Milan Dančuo rođen je 1985. u Zagrebu. Nakon završene Nadbiskupske klasične gimnazije, započinje 2003. godine studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Studij teologije nastavlja 2005. godine na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu na kojem 2008. postiže stupanj diplomiranog teologa. Na Papinskom liturgijskom institutu Papinskog ateneja sv. Anzelmo postiže 2012. stupanj magistra liturgijskih znanosti, a na istom Papinskom liturgijskom institutu u Rimu uspješno brani 2023. godine doktorsku disertaciju i postiže akademski stupanj doktora znanosti. Od 2016. zaposlen je na Katedri liturgike Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Za svećenika Zagrebačke nadbiskupije zaređen je 2011. godine. Župni je vikar u župi Krista Kralja, Zagreb-Trnje, a od 2014. godine vrši službu povjerenika za formaciju trajnih đakona i član je Prezbiterskog vijeća Zagrebačke nadbiskupije.

OKRUGLI
STOLOVI
I PANEL

„FRANJIN POLJUBAC“. Razgovor o pastoralu bolesnika i zdravstvenih djelatnika

Moderator: vlč. Andrija MILIČEVIĆ

Katolički filozof Robert Spaemann je rekao: „Bolesti su putovanja malenoga čovjeka“. Na to putovanje „malenih“ Crkva nije krenula tek zagrljajem i poljupcem gubavca, koji u povijesti života svetoga Franje, čije se osamstote obljetnice preminuća spominjemo ove godine, svjedoči o njegovoj predanosti služenja Bogu služeći čovjeku. Daleko je više Crkva, želeći ispuniti Kristov nalog: „Bijah bolestan i pohodiste me“ (Mt 25,36), na taj put krenula hodajući s Kristom palestinskim i galilejskim trgovima i ulicama. Drugim riječima: nalog ljubavi prema bolesnicima nalazi se u korijenu poslanja Crkve i njezinih vjernika. O jednoj takvoj ljubavi Samarijanca na putu, progovorit će i papa Lav XIV. u svojoj, ovogodišnjoj Poruci za XXXIV Svjetski dan bolesnika: „Biti bližnji ne ovisi o fizičkoj ili društvenoj blizini, već o odluci da ljubimo... Služiti bližnjemu znači ljubiti Boga djelotvornom ljubavlju“. Pitanja, koja se žele raspraviti sa sudionicima Okrugloga stola, nisu samo pitanja, upućena njima, nego i svima nama. Ona su samo postaje na zajedničkom putu s bolesnicima.

a. Kršćansko razumijevanje čovjeka te vjerodostojnost Crkve bitno ovise o tome kako se ophodimo prema bolesnicima, osobama s invaliditetom i slabima u našem društvu. Koja su osnovna područja djelovanja, koji je misijski nalog koji posebno pokreće u djelovanju s bolesnicima, kako je moguće ocrtati angažman svećenika, redovnika i redovnica, dušobrižnika u Crkvi i društvu danas?

b. Unatoč razvoju i kulturi zdravstva, bolesti uvijek ostaju ranjena stvarnost čovjeka, koja često – na egzistencijalan način – određuje svakodnevicu bolesnika, njegove obitelji, ali i zdravstvenih djelatnika. Koje specifičnosti pastoralnoga djelovanja u susretu s bolesnicima i njihovom obitelji moraju biti uzete u obzir? Na koji se sve način može

ili predviđa suradnja sa zdravstvenim ustanovama? Postoji li nešto poput „multiprofesionalnog“ tima, koji skrbi o bolesniku, ali i o njegovim najbližima, a koji u sebi uključuje i djelovanje dušobrižnika za pastoral bolesnih?

c. Skrb za bolesnike danas počiva svakako na profesionalnom i kategorijalno specijaliziranom ophođenju zdravstvenih institucija i njihovih djelatnika. No, unatoč tome, Crkva taj vid brige gleda iz pozicije dušobrižništva, odnosno dijakonijskoga služenja čovjeku u potrebi. Postoji li mogućnost i kako izgleda konkretna podrška Crkve, župne zajednice, vjernika, čiji su bolesnici njihova braća i sestre? Što se sve čini, u konkretnom smislu, kako se ti vjernici ne bi osjećali izopćenima iz župne zajednice?

d. Budući da sve više postajemo „društvo starih“, za očekivati je da će se u mnogim našim mjestima osnivati domovi za starije i bolesne, hospiciji s posebnim uslugama, ambulantna skrb bolesnika i pacijenata, kao i što će sve učestalija biti praksa njegovanja ili patronažna pomoć. Kakva je perspektiva sudjelovanja Crkve na tim područjima djelovanja? Koje su to temeljne kompetencije crkvenih osoba, kojima bi trebale ovladati kako bi uopće bile sposobne preuzeti takvu skrb? Postoji li potreba da se već za vrijeme teološkoga obrazovanja, posebno u bogoslovijama i redovničkim zajednicama, nudi i određeni vid formacije budućih svećenika, ali i vjernika laika za taj autentični način djelovanja Crkve?

SUDIONICI:

- **fra Kristian Stipanović**, župnik župe Gospe od Zdravlja u Splitu
- **fra Đuro Vuradin**, bolnički kapelan Pulske bolnice, redovnik u samostanu sv. Franje u Puli
- **Jelena s. Leopolda Ivković**, ravnateljica Hospicija „Marija Krucifiksa Kozulić“ u Rijeci
- **Nevenka Bohaček**, dr. med., spec. anesteziologije u mirovini, hagioasistentica u Centru za duhovnu pomoć Zagreb
- **Iva Pavković**, predsjednica Regije Zagreb Marijine legije
Posrednica svih milosti

DUŠOBRIŽNIŠTVO ZA BROJ 112!

Iskustva i potrebe psihološko-duhovnoga praćenja djelatnika u hitnim operativnim službama

Moderator: Petar-Krešimir HODŽIĆ, dr. med.

Znanost potvrđuje da su djelatnici hitnih službi (first responders) zbog naravi posla izloženi visokim razinama stresa i potencijalno traumatičnim događajima što sa sobom povlači povećanu pojavnost post-traumatskog stresnog poremećaja (PTSP), tjeskobe, depresije, ovisnosti i samoubojstava kao i drugih problema uvjetovanim stresom (Martínez i Blanch, 2024.), ali i pojavu moralnog distresa i moralne ozljede (Lentz i sur., 2021.). Događa se da neki djelatnici hitnih službi nesvjesno postanu svojevrsne žrtve zanimanja koje su s ljubavlju radili žrtvujući se i služeći drugima. Takav epilog moguće je spriječiti ili barem ublažiti pružanjem primjerene psihološke pomoći, uz integraciju duhovnosti, koja je mnogima važan aspekt identiteta i životnog iskustva. U svijetu već postoje takvi programi (Kaufman i Rosemarin, 2024.), a blagotvornu ulogu u tim procesima imaju i kape-lani koji djeluju pri hitnim službama (Devenish-Meares, 2025.). Kakva je situacija u Hrvatskoj reći će nam sudionici okruglog stola:

SUDIONICI:

- **Neven Karas**, pomoćnik ravnatelja u Ravnateljstvu civilne zaštite MUP-a RH ovlašten za obavljanje poslova ravnatelja;
- **Slavko Tucaković**, glavni vatrogasni zapovjednik Hrvatske vatrogasne zajednice;
- **Matija Rimac**, dr. med., spec. hitne medicine u mirovini, dugogodišnja djelatnica Nastavnog zavoda za hitnu medicinu Grada Zagreba (NZHMGZG), supokretačica hospicijskog pokreta i stručnjakinja za palijativnu skrb
- **dr. sc. vlč. Frano Musić**, biskupski vikar za pastoral MUP-a i Redarstvenih službi RH u Vojnom ordinarijatu.

Predstavnici pojedinih hitnih službi u kontekstu teme: 1) iznose dosadašnja iskustva i posljedice izloženosti visokim razinama stresa i potencijalno traumatičnim događajima djelatnika koji utječu na njih i njihove obitelji, 2) komentiraju potrebu psihološko-duhovnoga praćenja i osnaživanja djelatnika, 3) navode provodi li s već nešto slično u praksi i ako se provodi kakvi su rezultati.

Predstavnik Vojnog ordinarijata iznese iskustva pastoralne/duhovne pomoći i potpore u sklopu pastoral MUP-a i redarstvenih službi u RH, kao i primijećene dobrobiti takvog pristupa.

Sudionici okruglog stola zajedno: 1) rasprave mogućnosti unapređenja pružanje psihološke i duhovne potpore kako u preventivom tako i terapijskom smislu, 2) pokušaju utvrditi izazove koji bi mogli otežati ta nastojanja i doći do prijedloga kako ih prevladati, 3) odgovore na eventualna pitanja nazočnih.

BOŽJA RIJEČ UZ BOLESNIČKI KREKET.

Razgovor s dušobrižnicima u pastoralu zdravstva o njihovim iskustvima i primjerima dobre prakse

Moderator: Izv. prof. dr. sc. Ivica PAŽIN

Blagopokojni papa Franjo, u svojoj Poruci za Svjetski dan bolesnika (2025.), naslovljenoj *Nada... ne postiđuje (Rim 5,5) i jača nas u nevolji*, veli: „Mjesta patnje često su mjesta dijeljenja i uzajamnog obogaćivanja. Koliko često uz bolesničku postelju čovjek nauči nadati se! Koliko često, svojom blizinom onima, koji pate, naučimo vjerovati! Koliko često, priginjući se nad one koji su u potrebi, otkrivamo ljubav!“ Kao da se u tim riječima očituje nešto poput „obrnute evangelizacije“! Na mjesto pitanja: što bolesnik očekuje od nas, kao da papa Franjo postavlja pitanje: što mi, dušobrižnici, tražimo kod ili od bolesnika? Možda nam i ta promjena perspektive, barem na trenutak, u srce dozove našu ljudsku nemoć, koja se često očituje pred bolestima jednog bolesnika; na usnama gospodari tišina, koja je jedini ispravan govor u tom trenutku; dok se netko možda rastaje sa životom, jedinom stvarnošću, koju je ikada poznao, dušobrižnik mu dopušta da ode u susret s vječnim i uskrslim Gospodinom. Pitanja s kojima se često susreću bolnički kapelani, pitanja su koja traže odgovor od svakoga od nas osobno. Koliko god se na ovom Okruglom stolu usmjerili na specifičnosti djelovanja i rada bolničkoga kapelana, stvarnost bolesti je uvijek u sebi jedinstvena i susreće sve nas, svećenike, kako u osobnom tako i u svećeničkom pozivu.

a. Kao bolnički kapelani, dušobrižnici u zdravstvenom sustavu, na temelju poslanja Crkve, odnosno mjesnog Ordinarija, dio svoga pastoralnog i evangelizacijskog rada posvećujete bolesnicima u bolnicama ili u nekim drugim ustanovama. Djelujete li individualno ili ste možda postali dio profesionalnog, kliničkog tima jedne bolnice? Posebno kada je riječ o možda nekim etičkim ili drugim pitanjima.

Kada obavljate službu bolničkoga kapelana, što se točno pod njom podrazumijeva? Podjela sakramenata ili još nešto? Postoji li nešto specifičnoga u konkretnom pastoralnom i duhovnom radu sa zdravstvenim djelatnicima?

b. Kao bolnički kapelani, na određeni ste način pozvani biti navjesticima „konačnosti“ ovozemaljskoga života; vi ste oni koji ste dužni govoriti o prihvatljivosti i smislu patnje, konačno o „nadi protiv svake nade“. Tu dolazi do izražaja vaša ljudska, ali nadasve svećenička duhovna i teološka kompetencija. Smatrate li dosadašnju teološku izobrazbu dovoljnom za ovaj vid kategorijalnog pastoralnog djelovanja? Osjećate li potrebu stvaranja „saveza bolničkih kapelana“ na nacionalnoj razini, s posebnom vrstom trajne formacije? Gdje posebno očekujete podršku?

c. Jedna od temeljnih karakteristika djelovanja bolničkog kapelana jest i ta da bi on morao biti *trajno prisutan* i *uvijek dohvatljiv* za bolesnike, eventualno za njihovu obitelj i rodbinu. Kakva su vaša iskustva u tom smislu? Kako je moguće to staviti u odnos s vašim drugim, najprije župničkim obvezama? Kakva je u tom slučaju suradnja s drugim svećenicima, budući da se tu radi o jednoj vrsti *teritorijalnog* pastoralnog djelovanja, a ne samo župnog? Postoje li vjernici laici koji bi vas mogli zamijeniti barem u nekim segmentima pastoralnog bolesnika? Može li se pastoral bolesnika ukorijeniti u pastoralni koncept jednoga grada, tzv. nadžupnog pastoralnog?

d. Papa Lav XIV. u svojoj Poruci za Svjetski dan bolesnika (2026.) kaže: „bol koja u nama budi samilost nije bol stranca, već patnje jednog uda našeg vlastitog tijela za kojeg nam naša Glava zapovijeda da se za nj brinemo za dobrobit svih“. Posebno se ove riječi nekako odnose i na poziv promišljanja župne zajednice. Budući da ste i župnici, kako izgleda pastoral bolesnika u župnoj zajednici? Osjeća li čitava župna zajednica da je ona ta, koja je na određeni način nositelj ovoga pastoralnog? Postoji li pastoral bolesnika u kontekstu njihova praćenja i dušobrižništva nakon što bi se vratili iz bolnice? Kakva je liturgijska ponuda? Postoji li mogućnost organizacije razgovora, tečajeva, seminara za obitelji i rodbinu bolesnika? Kakva je praksa podjele sakramenta bolesničkog pomazanja?

e. Premda je blagopokojni papa Franjo ove riječi uputio najprije zdravstvenim djelatnicima, one se svakako odnose i na vas: „Vi ste... hvalospjev ljudskom dostojanstvu, pjesma nade“ (Spes non confudit, br. 11.). Ipak, osim što ste uložili samoga sebe u svoj pastoralni rad, papa Lav XIV. naglašava: „Ali pazite, on (Samaritanac) to ne čini sam, na individualan način. Samaritanac je tražio gostioničara koji će se pobrinuti za tog čovjeka... i mi smo pozvani susresti se u jednom *mi* koji je jači od zbroya malih pojedinaca“)Poruka za Svjetski dan bolesnika, 2026.). Koja bi, u tom smislu, bila vaša poruka svećenicima, ali i vjernicima župnih zajednica u pastoralu bolesnika?

SUDIONICI

- **o. Milan Lojić**, CM, župnik bolničke župe Župa Srca Isusova, Zagreb-Vrapče;
- **vlč. Branko Koretić**, povjerenik za brak i obitelji Sisačke biskupije, župnik župe sv. Petra apostola u Ivanić Gradu, bolnički kapelan u Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju Naftalan
- **don Valter Kotlar**, povjerenik Zadarske nadbiskupije – Povjerenstvo za bolnički pastoral i osobe starije životne dobi, župnik župe sv. Roka u Bibinjama
- **prof. dr. sc. Mijo Nikić**, SJ, teolog i psiholog, Filozofsko-teološki Institut Družbe Isusove u Zagrebu, predsjednik Zaklade biskup Josip Lang
- **o. Ilija Sudar**, SAC, bolnički kapelan u Općoj bolnici Vinkovci, župnik župe sv. Vinka Pallottija u Vinkovcima

CRKVENE
ZDRAVSTVENE
USTANOVE

HOSPICIJ MARIJA K. KOZULIĆ – USTANOVA ZA PALIJATIVNU ZDRAVSTVENU SKRB

Prvi hrvatski hospicij kojemu je osnivač Caritas Riječke nadbiskupije. Ime nosi po riječkoj redovnici Mariji Kozulić Krucifiksi (Madre Fiumana) koja je velikodušno darovala svoj život za druge i tako bila ideal kršćanske žene.

Hospicij je otvoren 2013. godine s misijom fizičke, psihološke, duhovne i socijalne potpore bolesnicima u terminalnoj fazi bolesti čija bolest više ne reagira na postupke liječenja, kao i potpori njihovim obiteljima za vrijeme bolesti a potom i nakon smrti, u razdoblju žalovanja.

Boravak je besplatan i dostupan svima, bez obzira na dob, vjersku ili bilo koju drugu društvenu pripadnost, a preporuku za prijem izdaju liječnici obiteljske medicine ili liječnici specijalisti.

Hospicij raspolaže kapacitetom od 14 postelja u 9 soba, kapelicom, tihom sobom, predavaonicama, gostinskim sobama, zajedničkom blagovaonicom, prostorima za volontere te stručne vanjske suradnike te druge prostore važne za funkcioniranje ustanove, kao i park za šetnju sa bolesnicima.

Djelatnici Hospicija, kroz multidisciplinarni pristup uz ublažavanje fizičke boli, bolesnicima omogućuju dostojanstven život do samoga kraja u ozračju ljubavi i pažnje, uz mogućnost 24-satne prisutnosti članova obitelji. U djelovanje Hospicija uključeni su također vanjski stručni suradnici kao i brojni volonteri.

Utorkom, četvrtkom i subotom održava se cjelodnevno klanjanje pred Presvetim oltarskim sakramentom u hospicijskoj kapeli s nakanom molitve za umiruće i one koji skrbe za njih. Svakog 12-og u mjesecu održava se sveta misa za sve preminule u Hospiciju, nakon čega je organizirano prigodno druženje obitelji kao sudjelovanje u procesu žalovanja.

KONTAKT

Adresa: Tizianova 15, 51000 Rijeka

Tel.: 051/585 061, 051/585 090

E-pošta: hospicij@ri-nadbiskupija.hr

Mrežna stranica: <http://hospicij-marijakozulic.hr>

Odgovorna osoba: Jelena s. Leopolda Ivković, ravnateljica

HOSPICIJ BL. MIROSLAV BULEŠIĆ – ZDRAVSTVENA USTANOVA ZA PALIJATIVNU SKRB

Hospicij bl. Miroslava Bulešića započeo je s radom 7. siječnja 2026. godine. Osnivač mu je Caritas Porečke i Pulske biskupije, u partnerstvu s Istarskom županijom i Gradom Pulom. U izgradnji i uspostavi rada sudjelovali su Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU te Ministarstvo zdravstva. Nakon riječkoga to je drugi hospicij u Hrvatskoj osnovan kao samostalna palijativna ustanova.

Hospicij predstavlja završnu kariku u razvoju sustava palijativne skrbi u Istarskoj županiji, kojem su prethodili mobilni i bolnički palijativni timovi, volonterski tim te nastavna baza pri Sveučilištu. Osnovan je kao odgovor Crkve i zajednice na potrebe teško bolesnih i umirućih osoba te njihovih obitelji.

Djelovanje hospicija obuhvaća stacionarni, edukacijski i volonterski dio. Stacionarni dio ima 14 mjesta u 12 soba i namijenjen je bolesnicima u završnoj fazi života, kod kojih su iscrpljene mogućnosti kurativnog liječenja. Smještaj se ostvaruje putem uputnice obiteljskog liječnika prema preporuci palijativnih timova, a troškove medicinske skrbi pokriva Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Obitelj može boraviti uz bolesnika prema želji.

Edukacijski dio uključuje predavaonicu kapaciteta 50 do 60 mjesta za potrebe nastave i stručnih edukacija. Volonterski program pruža potporu obiteljima, njegovateljima i u procesu žalovanja te potiče uključivanje zajednice. U sklopu hospicija nalazi se i kapelica bl. Miroslava Bulešića, uz mogućnost prijenosa svete mise u sobe bolesnika.

U hospiciju je zaposleno 14 djelatnika, od kojih je 10 zdravstvenih radnika, dok se dio stručnih usluga ostvaruje u suradnji s vanjskim ustanovama.

KONTAKT

Adresa: Santoriova ul. 52100, Pula

Tel.: 052/771 663

E-pošta: info@hospicij-bl-miroslav-bulesic.hr

Mrežna stranica: <https://hospicij-bl-miroslav-bulesic.hr>

Odgovorna osoba: dr. sc. Julijana Franinović Marković,
privremena ravnateljica

LJEKARNE CARITAS

Hrvatski Caritas osnivač je Zdravstvene ustanove Ljekarne Caritas koja djeluje na području grada Zagreba od 1997. godine, najprije pod nazivom Ljekarne Diaconia, a od 27. svibnja 2025. godine iznova pod nazivom Ljekarne Caritas.

Ljekarne Caritas sa svoje dvije dohodovne ljekarničke jedinice u Zagrebu (Vinogradska cesta 17. i Trg Stjepana Konzula 4.) djeluju u okviru Hrvatskog Caritasa kao suvremena zdravstvena ustanova koje povezuje stručnost farmaceutske profesije s poslanjem Crkve. U svakodnevnom radu djelatnici njeguju profesionalnost, savjetodavni pristup i povjerenje, svjesni da je ljekarna često prvo mjesto susreta bolesnika sa zdravstvenim sustavom.

Dobit Ljekarni Caritas namijenjena je potpori djelovanju Hrvatskog Caritasa i njegovim projektima pomoći najpotrebitijima. Tako svaki izdani lijek i svaki ostvareni prihod postaju dio šire mreže solidarnosti, kroz konkretne programe podrške obiteljima, starijima, bolesnima i socijalno ugroženima. Ulaganja u razvoj ljekarni imaju za cilj osnažiti ovu održivu povezanost zdravstvene djelatnosti i karitativnog poslanja.

U kontekstu pastoralu bolesnika postoji prostor za suradnju sa župnim zajednicama i svećenicima, osobito u području informiranja, edukacije i podrške osobama koje prolaze kroz bolest ili brinu za bolesne članove obitelji. Vjernici koji žele poduprijeti karitativno djelovanje Crkve mogu, odabirom Ljekarni Caritas, sudjelovati u izgradnji trajne i odgovorne solidarnosti.

KONTAKT

Adresa: Vinogradska 17, 10000 Zagreb

Tel.: 01/3768 371

E-pošta: ravnateljica@ljekarnecaritas.hr

Mrežna stranica: <https://ljekarnecaritas.hr>

Odgovorna osoba: Ivana Đerek, ravnateljica

SPECIJALNA BOLNICA ZA PSIHIJATRIJU I PALIJATIVNU SKRB SVETI RAFAEL STRMAC

Specijalna bolnica Sveti Rafael Strmac usmjerena je na širenje gostoljubivosti i pružanje sveobuhvatne, multidisciplinarne skrbi bolesnicima unutar javnog zdravstvenog sustava.

Svoje djelovanje ostvaruje kroz Odjel kroničnih duševnih bolesti te Odjel palijativne skrbi i dugotrajnog liječenja, u stalnoj suradnji sa zdravstvenim ustanovama i obiteljskim liječnicima diljem Hrvatske. Pristup se temelji na stručnosti, empatiji i poštovanju dostojanstva svake osobe.

Cilj je postići optimalno povjerenje i visoku razinu zadovoljstva bolesnika te njihovih obitelji u okviru javne zdravstvene mreže. Posebnu pozornost posvećuje se cjelovitom, integriranom i destigmatiziranom pristupu osobama s psihičkim poteškoćama kao i osobama s kroničnim i terminalnim bolestima. Kroz petogodišnje razdoblje do 2030. godine nastoji se dodatno osnažiti suradnju sa stručnom i širom društvenom javnošću te promicati razumijevanje, solidarnost i društvenu uključenost bolesnika.

Bolnica s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje ima ugovoreno ukupno 140 postelja: 95 postelja za liječenje bolesnika oboljelih od kroničnih duševnih bolesti, 30 postelja za palijativnu skrb te 15 postelja za dugotrajno liječenje. Uz to, Dnevne bolnica ima kapacitet za 20 osoba, čime se omogućuje kontinuirana i prilagođena skrb sukladno individualnim potrebama bolesnika. Prijem u Bolnicu moguć je uz preporuku liječnika specijaliste te uz uputnicu obiteljskog liječnika.

U bolnici djeluje vjerska zajednica – Bolnički red sv. Ivana od Boga (Milosrdna braća) – koja bolesnicima osigurava duhovnu pomoć prema njihovim potrebama. Vjerska zajednica, djeluje u strukturama zajedno sa suradnicima laicima s kojima dijeli karizmu i filozofiju Reda. Mise u bolničkoj kapeli održavaju se dva puta tjedno: srijedom i nedjeljom.

KONTAKT

Adresa: Strmac naselje 4, Šumetlica 35 404 Cernik

Tel.: 035/386 700 (recepcija), 035/386 724 (tajništvo);

Faks: 035/386 701

E-pošta: tajnistvo@bolnicasvetirafael.eu

Mrežna stranica: <https://www.bolnicasvetirafael.eu>

Odgovorna osoba: Maristela Šakić, dr. med. spec. psih., ravnateljica

UDRUGE, ZAJEDNICE I ZAKLADE

HRVATSKO KATOLIČKO LIJEČNIČKO DRUŠTVO

Hrvatsko katoličko liječničko društvo (HKLD) katolička je stručna nevladina organizacija, koja okuplja doktore medicine, doktore dentalne medicine, magistre farmacije, magistre medicinske biokemije i druge visokoobrazovane djelatnike u zdravstvu.

Osnovano je 16. veljače 1991. godine kao vjerska organizacija u krilu Katoličke crkve radi promicanja kršćanskih načela u zaštiti zdravlja naroda i čuvanju ljudskoga života od začeca do prirodne smrti. Ova načela njegovi članovi žele svjedočiti osobnim životom i stručnim djelovanjem pa se stoga stavljaju pod nebesku zaštitu Blažene Djevice Marije, koja se štuje kao Zdravlje bolesnih, i zagovor svetog Luke Evanđelista, zaštitnika liječnika. Društvo ima status pravne osobe i uvedeno je u Registar udruga pri Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske, a na kanonskoj razini statut mu je odobrila Hrvatska biskupska konferencija. Društvo ima svoje duhovnike kako na nacionalnoj razini tako i na razini podružnica i sekcija. Aktualni duhovnik HKLD-a je prof. dr. sc. don Ivica Bodrožić.

U ostvarivanju svojih ciljeva Društvo djeluje tako da: potiče etičko-moralnu, zdravstvenu i stručnu izobrazbu svojih članova prema zahtjevima vremena i nauku Katoličke crkve; u djelatnost zdravstva unosi i vlastitim primjerom svjedoči vrednote kršćanskog života; u postupku s bolesnim čovjekom njeguje duh istinskog služenja i poštovanja ljudske osobe; zauzima se za primjenu razumnih i najboljih postupaka

u čuvanju zdravlja, sprečavanju, prepoznavanju i liječenju bolesti te oporavku bolesnika; brine se za dostojanstvo liječnika i drugih zdravstvenih djelatnika kao i za dolične i sigurne uvjete rada u njihovu zvanju; svojim stručnim znanjem po pozivu služi učiteljstvu Crkve; promiče katoličke moralno-etičke stavove u medicinskoj znanosti i praksi.

HKLD ima ukupno 25 podružnica koje međusobno surađuju i zajednički planiraju svoje aktivnosti na regionalnoj razini poštujući teritorijalni ustroj Katoličke Crkve na području Republike Hrvatske po metropolijama. U Zagrebačkoj metropoliji djeluju podružnice Zagreb, Varaždin, Sisak, Karlovac, Koprivnica, Bjelovar, Čakovec, Zabok i Pakrac-Lipik-Darugar; u Splitsko-makarskoj metropoliji sa Zadarskom nadbiskupijom podružnice Split, Dubrovnik, Sinj, Šibenik i Zadar; u Đakovačko-osječkoj metropoliji podružnice Đakovo, Osijek, Slavonski Brod, Vinkovci, Požega, Virovitica, Našice i Nova Gradiška; a u Riječkoj metropoliji podružnice Rijeka, Pula i Gospić.

U Društvu djeluju i sekcije kao posebna radna tijela Društva: Sekcija farmaceuta i medicinskih biokemičara, Sekcija doktora dentalne medicine, Sekcija za izdavaštvo, Sekcija za odgoj i obrazovanje, Karitativna sekcija i Sekcija mladih.

Društvo izdaje Glasnik Hrvatskoga katoličkoga liječničkog društva kao registrirani stručni časopis, koji osim stručnih i duhovnih priloga sadržava i informacije o djelatnostima Društvima te društvene vijesti.

KONTAKT

Adresa: Praška 6/II (Marićev prolaz), 10000 Zagreb

Tel.: 01/4817 537

E-pošta: tajnistvo@hkld.hr

Mrežna stranica: www.hkld.hr

Predsjednik: prof. dr. sc. Rok Čivljak
(e-pošta: hkld.predsjednik@gmail.com)

HRVATSKO KATOLIČKO DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTARA I TEHNIČARA

Hrvatsko katoličko društvo medicinskih sestara i tehničara (HKDMST) djeluje kao laička udruga u sklopu Katoličke Crkve te okuplja medicinske sestre, medicinske tehničare i druge zdravstvene djelatnike radi njihova stručnog i duhovnog rasta.

Društvo je osnovano 17. prosinca 1994. godine u Župi sv. Križa u Sigetu, osnivanje je ostvareno uz potporu i savjete blagopokojnog zagrebačkog kardinala Franje Kuharića i mons. Valentina Pozaića. Hrvatska biskupska konferencija odobrila je naziv i potvrdila Statut društva. Od osnutka je osnovano petnaest ogranaka diljem Hrvatske.

HKDMST promiče etička, moralna i kršćanska načela Katoličke Crkve te surađuje s brojnim ustanovama i organizacijama. Usto, član je Hrvatskog nacionalnog saveza sestrinstva, Hrvatske komore medicinskih sestara i Hrvatske komore primalja. Organizira i aktivno sudjeluje u edukacijama, stručnim i duhovnim susretima kao i u programima medija poput Radio Marije i Hrvatskog katoličkog radija.

Na međunarodnoj razini surađuje s katoličkim sestrinskim organizacijama, uključujući Međunarodni katolički odbor medicinskih sestara i tehničara (CICIAMS), čime doprinosi razmjeni iskustava i promicanju međunarodne suradnje.

Kroz svoje djelovanje društvo promiče stručni razvoj, duhovni rast i humanističke vrijednosti u sestrinskoj profesiji. Jednako tako svojim djelovanjem promiče vrijednosti života, solidarnosti i humanosti, te doprinosi razvoju zdravstvenog sustava koji u središte stavlja čovjeka i njegovo dostojanstvo.

Tijekom svoga postojanja društvo je imalo nekoliko duhovnika, a aktualni nacionalni duhovnik je p. Ilija Grgić, misionar Krvi Kristove. Zaštitnica društva je Blažena Djevica Marija Gospa Lurdska, a Dan društva obilježava se 11. veljače, na blagdan Gospe Lurdske i Svjetski dan bolesnika.

Osim redovitog profesionalnog rada u zdravstvenom sustavu članovi društva provode i prigodne javnozdravstvene preventivne akcije poput mjerenje tlaka i šećera u krvi građanima.

KONTAKT

Adresa: Trg kralja Petra Krešimir IV. 12, 10000 Zagreb

E-pošta: hkdmst@hkdmst.hr

Mrežna stranica: www.hkdmst.hr

Predsjednica: Slavica Janković (mob.: 091/535 4863,
e-pošta: jankovics1607@gmail.com)

KATOLIČKA UDRUGA KAP DOBROTE

Katolička udruga “Kap dobrote” već 35 godina djeluje na području Zagreba i okolice, pružajući pomoć starijim, bolesnim, siromašnim i osamljenim osobama koje nemaju obitelj ni odgovarajuću podršku. Udruga danas skrbi za oko 130 korisnika narušenog zdravlja i vrlo teškog imovinskog stanja, od kojih mnogi žive bez osnovnih uvjeta za dostojanstven život.

Udrugu je utemeljio pater Antun Cvek, isusovac koji je svoj život posvetio „malom čovjeku“ – napuštenom, bolesnom i zaboravljenom. Njegovo karitativno djelovanje započelo je 1969. godine pri Župi Presvetog Srca Isusova u Zagrebu, a 1990. godine izraslo je u formalnu udrugu. Vođen uvjerenjem da je „čovjeku najpotrebniji čovjek“, donosio je korisnicima ne samo materijalnu pomoć, nego i blizinu, riječ utjehe i nadu.

Djelovanje udruge obuhvaća redovite posjete korisnicima u njihovim domovima, pomoć pri odlascima liječniku i u ljekarnu, podjelu paketa hrane i higijenskih potrepština, tehničku i kućansku pomoć, dostavu ogrjeva, savjetodavnu i duhovnu podršku. O osobama bez obitelji, udruga skrbi do kraja života, uključujući i dostojanstven ispraćaj. Udruga unutar svojih aktivnosti posjećuje i korisnike domovima za starije te domova za odrasle osobe.

U radu sudjeluju četiri zaposlenika i oko 70 volontera, organiziranih kroz socijalnu i tehničku službu. Udruga surađuje sa župama, domovima za starije te raznim udrugama i ustanovama te i danas svjedoči Evanđelje konkretnim djelima milosrđa.

KONTAKT

Adresa: IV Stara Peščenica 3 10000 Zagreb

Tel.: 01/2317 802

E-pošta: kdobrote@gmail.com

Mrežna stranica: www.kap-dobrote.hr

Odgovorna osoba: Marin Marić, predsjednik

MARIJINA LEGIJA

Marijina legija je međunarodna organizacija katoličkih laika koji su uz odobrenje Crkve okupljeni pod moćnim vodstvom Marije Bezgrješne. Cilj joj je duhovna izgradnja njezinih članova na putu prema svetosti što se postiže molitvom i djelatnom suradnjom, pod crkvenim vodstvom, kako bi se proširilo Kristovo kraljevstvo. Legionari u svojim bližnjima, a osobito onima najpotrebitijima gledaju samoga Krista i služe mu.

Ogranci Marijine legije (prezidiji) djeluju u više od 170 zemalja svijeta u okviru župa, uz odobrenje župnika i pod njegovim duhovnim vodstvom. U Hrvatskoj Marijina legija djeluje u 11 (nad)biskupija: Bjelovarsko-križevačkoj, Đakovačko-osječkoj, Gospićko-senjskoj, Hvarskoj, Porečkoj i pulskoj, Riječkoj, Sisačkoj, Splitsko-makarskoj, Šibenskoj, Varaždinskoj, Zagrebačkoj i Zadarskoj. Marijini legionari su svojevrsna produžena ruka župnika te oživotvoruju Marijinu majčinsku skrb za duše. Na apostolat se uvijek ide u paru, a jedan od važnijih oblika apostolata od samih početaka jesu posjeti bolnicama i bolesnicima, koji donosi obilje blagoslova i njima i Marijinim legionarima. Oni pristupaju blago i nježno, potičući bolesnike da prihvate svoje trpljenje i sjedine ih s Kristovom mukom te ga prikažu za nebrojene potrebe današnjega svijeta.

U Zagrebačkoj nadbiskupiji legionari posjećuju nekolicinu zdravstvenih ustanova. Djeluju i pri Specijalnoj bolnici za medicinsku

rehabilitaciju u Stubičkim Toplicama, a posjećuju i Dom Lobar – grad za odrasle osobe s mentalnim poteškoćama. Jednako tako posjećuju i bolnice u Splitu i Osijeku. Budući da im nije dopušteno ulaziti na odjele djeluju u prostorima izvan bolnica odnosno pri bolničkim kapelama. Donose duhovno štivo, mole s bolesnicima, ohrabruju ih te potiču na molitvu i primanje sakramenata; ponegdje sastavljaju popis bolesnika za ispovijed, pričest i bolesničko pomazanje te na temelju tog popisa svećenici dolaze ispovijedati i podijeliti sakramente. Za veće blagdane legionari pomažu oko organizacije slavlja svete mise. Tako su legionari most između bolesnika i svećenika.

Apostolat legionara koji djeluju u manjim sredinama većinom se ostvaruje kroz kućne posjete starijim osobama koje su često osamljene te ih pritišće bolest i nemoć. Uz razgovor potiču ih na primanje sakramenata što primjerice rezultira odlukama na pristupanje sakramentu pomirenja nakon dugo vremena.

KONTAKT

Adresa: Palmotićeve 33, 10000 Zagreb (Regija Zagreb Marijine legije)

E-pošta: zagreb.regia.lm@gmail.com

Odgovorna osoba: Iva Pavković (tel.: 091 2339856;
e-pošta: ivapavkovic1@gmail.com)

UDRUGA LA VERNA

Udruga Volonteri u palijativnoj skrbi La Verna osnovana je 2017. godine kao nastavak organizirane volonterske i stručne podrške osobama suočenima s teškim i neizlječivim bolestima te njihovim obiteljima, započete 2009. godine u okviru Franjevačkog svjetovnog reda u Zagrebu. Nastala je iz potrebe da se u zajednici, u suradnji s crkvenim i zdravstvenim strukturama, osigura sustavna i dostupna pomoć osobama u završnim fazama života.

Vizija udruge je da niti jedan čovjek ne umre osamljen, već u ozračju ljubavi, mira i pažnje, a misija da nudeći svoju prisutnost članovi pružaju pomoć i suosjećanje osobama koje boluju od teških neizlječivih bolesti i njihovim obiteljima, olakšavajući im njihovu patnju.

Djelovanje udruge usmjereno je na pružanje dostojanstvene, cjelovite i besplatne psihosocijalne i duhovne podrške. U središtu rada je čovjek – njegova potreba za blizinom, razumijevanjem i sigurnošću. „Mi smo poput dobrih susjeda!“

Educirani volonteri i stručni djelatnici redovito posjećuju bolesnike u njihovim domovima na području Zagreba i Otočca te u domovima za starije osobe i bolničkim ustanovama. Kroz prisutnost, razgovor i pomoć u svakodnevnim situacijama ublažavaju osjećaj usamljenosti i

pružaju podršku obiteljima. Udruga provodi savjetovanišni rad, pruža podršku u žalovanju, omogućuje posudbu ortopedskih pomagala te surađuje s mobilnim palijativnim timovima i zdravstvenim i socijalnim ustanovama radi cjelovitijeg pristupa skrbi.

Kroz edukaciju i koordinaciju volontera, suradnju s lokalnom zajednicom te promotivne aktivnosti poput akcije „Začin ljubavi“, La Verna doprinosi razvoju pastoralne skrbi bolesnika i jačanju kulture palijativne skrbi u društvu.

KONTAKT

Adresa: Podbrežje XIV. 15, 10000 Zagreb

Tel.: 01/5588 917

E-pošta: info@laverna.hr

Mrežna stranica: <http://laverna.hr/>

Odgovorna osoba: Blaženka Eror Matić, predsjednica

ZAJEDNICA MOLITVA I RIJEČ – CENTAR ZA DUHOVNU POMOĆ ZAGREB

Centar za duhovnu pomoć utemeljio je 1990. godine blagopokojni prof. dr. Tomislav Ivančić u sklopu djelovanja Zajednice Molitva i Riječ s ciljem da bude prepoznat kao mjesto gdje se kroz hagioterapijski pristup jačaju duhovne sposobnosti i uspostavlja duhovno-antropološko zdravlje čovjeka.

Vizija Centra je cjelovita preobrazba čovjeka kao i društva u cjelini, a svoje djelovanje temelji na hagioterapiji, znanstveno-istraživačkoj i terapijskoj metodi unutar antropološke medicine i kršćanske antropologije. Začetnik metode je prof. Ivančić koji ju je krajem 20. stoljeća razvijao kao odgovor na potrebu cjelovitog pristupa čovjekovom zdravlju. Polazi od pretpostavke da je čovjek jedinstvo tijela, psihe i duha te da duhovne rane zahtijevaju specifičnu terapijsku metodologiju. Hagioterapija je usmjerena na liječenje duhovne dimenzije čovjeka i nastoji pomoći čovjeku da otkrije smisao, dostojanstvo i identitet; oslobodi se od osjećaja krivnje, straha, beznađa; obnovi odnos prema Stvoritelju, sebi i drugima te usmjerava čovjeka na duhovni rast i osobnu odgovornost.

U zagrebačkom centru trenutačno volontira 17 stručno osposobljenih hagioasistenata i 23 suradnika. Provede individualne hagioterapiju kao i hagioterapiju putem telefona. Održavaju tematske

hagioterapijske susreti srijedom za sve osobe, četvrtkom za mlade, a održavaju i susrete za djecu i roditelje. Također, surađuju s domovima za starije, a sudjeluju i na studijskim konferencijama vezanim za cjelovito zdravlje čovjeka.

Osim Centra za duhovnu pomoć Zagreb u Hrvatskoj djeluje 15 centara za hagioterapiju u 15 gradova (Koprivnica, Korčula, Kutina, Našice, Nova Gradiška, Omiš, Oroslavlje, Osijek, Požega, Pula, Rijeka, Samobor, Slavonski Brod, Split i Šibenik) koji se nalaze na području 8 (nad) biskupija. Popis se nalazi na portalu <https://hagio.hr/hagio-centri/> koji ujedno služi i kao izvor informacija i sadržaja za hagioasistente. U njihovom radu pomaže im i časopis o antropološkoj medicini – hagioterapiji „HagioHr“ koji izdaje Zaklada Tomislav Ivančić.

KONTAKT

Adresa: Vodnikova 2, 10000 Zagreb

Tel.: 01/4829 829

E-pošta: cdp@cdp.hr

Mrežna stranica: www.cdp.hr

Odgovorna osoba: dr. Nevenka Bohaček, predsjednica

ZAKLADA BISKUP JOSIP LANG

Zakladu biskup Josip Lang osnovali su 2002. godine hrvatski isusovci te predstavlja ostvarenje velike želje pokojnog p. Antuna Cveka, SJ (1934. – 2019.) koji se desetljećima brinuo za stare, bolesne i napuštene osobe. Nazvana je po zagrebačkom biskupu, slugi Božjemu Josipu Langu, koji je redovito posjećivao bolesnike, većinom sirotinju, udjeljujući im duhovnu i obilnu materijalnu pomoć.

Naime, briga za nemoćne i solidarnost za siromasima sastavni je dio ignacijevske duhovnosti i isusovačkog poslanja. Zaklada je također djelo vjernika laika, pa i svih drugih ljudi dobre volje koji žele činiti nešto dobro i lijepo za Boga i čovjeka.

Cilj Zaklade je mobilizirati cjelokupnu javnost da se nešto konkretno učini za one koji su stvarno zaboravljeni i napušteni te okupiti što veći broj dobrih ljudi i ustanova koji će svojom materijalnom, financijskom i duhovnom akcijom i osobnim zalaganjem pomagati stare, siromašne, bolesne, nemoćne, napuštene i traumatizirane osobe.

Starim i siromašnim osobama pruža se pomoć posjetama u njihovim domovima, snabdijevanjem potrebnim namirnicama, drvima za ogrjev i sl. Osamljene, za koje se nema ili ne želi nitko brinuti, Zaklada zbrinjava u svoj starački dom u Maloj Gorici kod Petrinje. U „Langovu domu” smješteno je dvadesetak osoba, kojima je osiguran dostojanstveni život u starosti i bolesti.

Zaklada održava različita predavanja i seminare (pr. Škola emocija), pokreće različite humanitarne akcije (pr. „Božićnica za siromahe“ za došašće 2025.), objavljuje članke te izdaje knjige kao i glazbene i video uratke koji su dostupni preko mrežne stranice Zaklade.

KONTAKT

Adresa: Palmotićeve 32A, 10000 Zagreb

Tel./faks.: 01/4803 043

E-pošta: info@zbjl.hr

Mrežna stranica: www.zbjl.hr

Odgovorna osoba: prof. dr. sc. p. Mijo Nikić, SJ, predsjednik
(e-pošta: mnikic458@gmail.com)

Draga braćo i sestre, „pravi lijek za rane čovječanstva je život utemeljen na bratskoj ljubavi, koja je ukorijenjena u Božjoj ljubavi“. Žarko želim da u našem kršćanskom načinu života nikada ne dođe do pomanjkanja tog bratskog, „samarijanskog“ duha – uključivog, hrabrog, predanog i solidarnog, koji ima svoje najdublje korijene u našem jedinstvu s Bogom u vjeri u Isusa Krista. Zapaljeni tom božanskom ljubavlju, moći ćemo se istinski posvetiti svima koji pate, posebno našoj bolesnoj, starijoj i napaćenoj braći i sestrama.

Iz poruke pape Lava XIV.
za XXXIV. Svjetski dan bolesnika,
11. veljače 2026.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Izliječi, molimo, Otkupitelju naš,
milošću Duha Svetoga slabosti svojih bolesnika.
Iscijeli nam rane, otpusti grijeha i odagnaj od nas
sve boli duše i tijela, te nam milosrdno
vrati potpuno zdravlje iznutra i izvana,
da ozdravimo pomoću tvoga milosrđa
i oporavimo se za prijašnje dužnosti,
kako je volja tvoja.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

www.hbk.hr